

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

1864 yılında İstanbul'da doğan Hüseyin Rahmi Gürpınar, yazmaya küçük yaşlarda başlamış, hayatını hep kalemiyle kazanmaya gayret etmiştir. Dönemin gazete ve dergilerinde düzenli olarak yazmış, bunu milletvekili olduğu 1936-1943 yılları dışında aralıksız sürdürmüştür.

Türk edebiyatına eski İstanbul yaşantısından canlı tasvirler sunduğu, kıvrak üslubuyla halk dilini ustalıkla kullandığı, mizahı daima ön planda tuttuğu 50'yi aşkın eser kazandırmıştır. Roman, öykü, makale ve oyun türlerindeki bu eserlerde sosyal sorunları, batıl inançları, aile geçimsizliklerini, yüzeyde kalan Batılılaşmanın Türk toplumu üzerine etkilerini konu almıştır.

1944 yılında Heybeliada'da hayatını kaybeden yazarın evi, Hüseyin Rahmi Gürpınar Müzesi'ne dönüştürülmüştür.

Kapı Yayınları 626
Edebiyat-Roman 255

MÜREBBİYE
HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

1. Basım: Nisan 2019

ISBN: 978-975-2448-88-9
Sertifika No: 10905

Editör: Süleyman Sertkaya
Kapak Tasarımı: Adnan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı: Mürüvet Durna

© 2019; bu kitabın yayın hakları Kapı Yayınları'na aittir.

Kapı Yayınları

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: bilgi@kapiyayinlari.com
www.kapiyayinlari.com

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftelhavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (212) 674 97 23 Faks: (212) 674 97 29

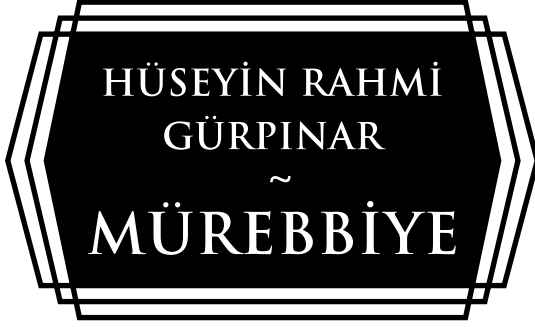
Genel Dağıtım

Alfa Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (212) 511 53 03 Faks: (212) 519 33 00

Kapı Yayınları, Alfa Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

ÖLÜMSÜZ KLASİKLER



tamadres.com



ÖNSÖZ

Mürebbiyelere, kadınlıkları itibariyle hürmete, çocuklarımızın eğiticisi olmaları haysiyetiyle şükran borçluyuz. Fakat hikâyemizde adını verdiğimiz Mürebbiye Matmazel “Anjel”, yalnız ismen mürebbiye. Bu nedenle de ne hürmete ne de şükrana değer olan bir sefiledir. Paris’te düşkün hovardaların kucağından başka bir terbiye mektebi, *Histoires grivoises* denilen edepsiz eserlerden başka tahsil görmemişken İstanbul’da her nasılsa namuslu bir ailenin gafletinden yararlanarak oraya kendini mürebbiyelikle kabul ettirmiştir.

Rabelais’lerin¹ Crébillon’ların² Boccale’ların³ edebi öğrencisi olan Matmazel Anjel’in, bir eşini daha İstanbul bir yana, belki Paris’te bile bulmak pek zor olduğu için, güzide bir çiçeklikte baldıran yetişmesinin etrafın havasını bozmayaacağı gibi bunun yanında da iffet sahibi diğer muhterem öğretmenlere herhangi bir leke düşmez zannedirim.

Fi 18 Teşrin-i sâni 1315⁴

Hüseyin Rahmi

1 François Rabelais (1494-1553); Prosper Jolyot de Crébillon (1674-1762).

2 Crébillon, 1674-1762 Fransız şair ve trajedi yazarı.

3 Boccaccio’yu Fransızların söyleme tarzı. Giovanni Boccaccio (1313-1375).

4 Miladi takvimde 30 Kasım 1899.

J'aime (Seviyorum)

Tu aimes (Seviyorsun)

Il aime (Seviyor)

Et mon frère vous aime (Biraderim de sizi seviyor)"

Talebesi Nezahet Hanım'ın, üçüncü tekil kişiyi böyle ekli olarak bir de cümle biçimde çekimlemesi, Matmazel Anjel'i şaşırtmaktan çok memnun etti. Bu memnuniyeti, talebesinin öyle basit bir çekimde zamir yerine bir isim koymak, buna bir de nesne ilave etmek gibi az vakitte Fransızcada gösterdiği ilerleme yeteneğinden ileri gelmiyordu. Matmazel'in asıl sevindiği şey, çocuk ağızıyla bir erkek tarafından kendisine şu biçimde kendine ilan-ı aşk edilmesiydi.

Bununla birlikte mürebbiye bu sevincini göstermeksizin çocuktan daha çok bilgi alabilmek maksadıyla sahte bir hidet tavrı göstererek pek az bildiği Türkçesiyle dedi ki:

"Yok... Yok... Yanlış... Fena konjüğe⁵ yaptı. *Et mon frère vous aime*. Bu nasıl 'bet' lakırdı? Kim dedi böyle?.. Kitap dedi?"

5 *Conjuguer* (Fr.): Fiil çekimi.

“Hayır matmazel... Kitap demedi... Ağabeyim Şemi Bey söyledi!..”

“A... Şemi Bey... O çapkın böyle demiş?.. Daha başka bir şey söylemedi?..”

“Söyledi... Bana bu cümlenin analizini de öğretti. Burada kardeşim süje, *aimer*⁶ fiil imiş... ‘Siz’ de kompliman *direket*⁷ oluyormuşsunuz. Ağabeyim ‘sen matmazele böyle şöyle, eğer dediğimi güzelce anlatabilirsen bugün mutlak *bon puan*⁸ alırsın,’ dedi.”

Nezahet Hanım’ın “bon puan”ı ne zaman kazanacağını öğrenmeye vakit olmadan Matmazel Anjel’in diğer öğrencisi küçücük Vahib Bey, elinde mini mini bir “gramer” ile koşa koşa geldi. Mürebbiyesinin yüzüne bakıp çocukça bir tebesüm gösterdikten sonra:

J’adore (Tapıyorum)⁹

Tu adores (Tapıyorsun)

Il vous adore (O size tapıyor)

diye “adore” fiilini arada bir nesneyle çekimlemeye başladı. Altı yaşında bir çocuğun masum dudaklarından tapmak fiilinin çekimlenmesini işitmek Matmazel’in pek hoşuna gitti. Kendini tutamayıp Fransız kadınlarına mahsus şuh bir kahkaha salıverdikten sonra “O size tapıyor” cümlesindeki “o” zamirinin kim olduğunu anlamak üzere çocuğa sordu ki:

“İl kim?”

Vahib Bey, sorulacağı bilinen bu soruya verilecek cevap ve o cevap sırasında alacağı tavrın kendine evvelce mükemelen talim edilmiş bulunduğunu anlatan çocukça bir halle

6 (Fr.) Sevmek.

7 (Fr.) Nesne.

8 *Bon point* (Fr.): Yüksek not.

9 (Fr.) Tapmak.

yerlere kadar eğilip tapınırcasına bir reverans yaptıktan sonra:

“İl... İşte o... İşte beyim, Sadri Bey!”

Biri ağabeyine, diğeri eniştesine vekâleten, bu iki çocuğun anlamlarını daha pek de bilmedikleri Fransızca fiillerle mürebbiyelerine ilan-ı aşk etmeleri Matmazel Anjel’i pek o kadar şaşırmadı. Çünkü bu hal kendisi için bilinen bir şeydi. Matmazel’in o evdeki çocuklara mürebbiye tayin edildiği bir aydan bu yana, gerek Şemi gerekse Sadri Beyler, odada, sofrada, salonda, bahçede Anjel’e tesadüf ettikçe sevdalı baygın bakışlarıyla “aimer”, “adore” fiillerinin, bugün çocuklara öğretmiş oldukları gibi yalnız şimdiki halini değil, bütün geçmiş ve gelecek zamanlarını ve şart çekimlerini, belki de hiçbir dilin fiillerinde bulunmayan her türlü gramer dışı tuhaf zamanlarını göğüs geçirerek çekmişlerdi. Rüzgâr çıkınca denizin dalgalanacağı, şafak sökünce güneşin doğacağı nasıl basit bir tabiat olayıysa Şemi ile Sadri’nin gözlerinin karası tümüyle kayboluncaya kadar süzgün bakışlarından, Mürebbiye, bu iki genç tarafından yakında kendine ilan-ı aşk edileceğini işte böyle anlamıştı. Hatta yalnız anlamakla da kalmayıp güzelliğinin mumu etrafında peyda olan bu iki aşk pervanesini bir diğere çarptırmaksızın idare edebilmek için ustaca bir de plan tertip etmişti. Anjel’in planı pek derindi. O kadar ki bazen en usta avcının bile avına doğrulttuğu tüfekte kendi kendini vurması kabilinden olarak kız, hayranlarının ayaklarının dibine kazdığı, üzeri her biri aşkın göz boyayan yanını gösteren çiçeklerle örtülü bir sevda çukuruna kazayla kendisinin yuvarlanması ihtimalinden korkuyordu. Mürebbiye, gönlünde şimdilik ne Şemi ne de Sadri için bir sevda görüyor, ikisini de sevmiyordu. Fakat sevmekten kendini sakındığı kadar, kendini sevdirmeye uğraşmanın da pek tehlikeden uzak bir oyun olmadığını, ço-

cuklara okuttuğu gramer kurallarından daha açıkça biliyordu. Anjel'in sevda hakkındaki düşünceleri, bu işteki maksadı tamamen başkaydı. Kız mürebbiyelikten ne kazanabilecekti? Ayda dört beş lira... Bu miktarda parayı kalbinde beslediği hayalleri gerçekleştirmek için hiç kâfi görmüyordu. Yanlarında mürebbiyelik vazifesi yaptığı aile pek zengindi. O hizmetten alacağı parayı iki, üç, belki de dört katına çıkarmak için yalnız çocuklara ders vermek değil, evdeki genç beylere de aşkın en ince noktaları hakkında dersler vermek lazım geleceğini, bu suretle kendine önemli bir gelir yolu açabileceğini düşünmüştü. Matmazel, önemli bir işe girişmeden evvel işin enini boyunu hesap eden usta bir mühendis gibi "eksplüvate"¹⁰ edeceği gönüllerin sevdaya olan yeteneklerini araştırmaya, her birinin nabzına göre şerbet vermeye; fakat aşk mahkûmu olacak zavallılarda aşk denilen müthiş hastalık son hızla alevleninceye kadar birine ettiği iltifattan diğerinin haberdar olmamasına özen göstermeye, büyülemeye uğraştığı gönüllerin bir kere idarelerini ele geçirdikten, yani ateş bacayı sardıktan sonra, âşıkların arasına rekabet ve kıskançlık düşürüp bu halden hem haz duymaya hem de nakden faydalanmaya karar vermişti.

Matmazel'in tertip ettiği bu dehşetli sahte sevda programına, en küçük beyinden en büyük efendisine kadar evin bütün erkekleri dahildi. Sevmek, tapmak fiillerinin yukarıda gördüğümüz acayip biçimleri, Dehri Efendi'nin ... köyündeki yalısında, bahçede yeşilliklerle örtülü, denize nazır bir kameriye içinde çekimleniyordu. Mürebbiye, öğrencilerine ders vermek için çoğu zaman –Boğaziçi'nin ruh açıcı mavi göğü altında küçücük yeşil bir kubbe oluşturan– bu kameriye seçerdi. Kameriyenin içinde fıstık dalından yapılmış

10 *Exploiter* (Fr.): İşlemek.